

REGGIO EMİLİA YAKLAŞIMI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Serpil PEKDOĞAN *

ÖZET

Bu çalışmada okul öncesi eğitim alanında İtalya’da ortaya çıkan bir yaklaşım olan Reggio Emilia Yaklaşımı farklı boyutlarıyla incelenmiştir. Bu doğrultu da Reggio Emilia Yaklaşımının eğitim ortamları, eğitim programları ve proje çalışmaları açıklanmıştır. İtalya’da ortaya çıkan Reggio Emilia Yaklaşımı, okul öncesi eğitim alanında son 20 yıldır tartışılan önemli yaklaşımlardan birisidir. Reggio Emilia Yaklaşımı modern eğitim anlayışını benimsemiştir. Reggio Yaklaşımı çocukları temel alır ve onlara fırsatlar sunarak yaratıcılıklarını geliştirmeyi amaçlar. Reggio sistemi ile yetişen çocuklar özgüveni gelişmiş, yaratıcılık düzeyleri yüksek ve dayanışma içindedirler. Günümüz okul öncesi eğitim sistemiyle bütünleşen bu yaklaşım hakkında bilgi sahibi olmak, ailelere ve eğitimcilere katkı sağlayarak daha verimli öğrenme ortamlarının oluşmasına sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Reggio Emilia Yaklaşımı, okul öncesi eğitim, eğitim ortamı, eğitim programı, proje çalışmaları.

A STUDY ON THE REGGIO EMILIA APPROACH

ABSTRACT

In this research different aspects of the Reggio Emilia approach which was developed in Italy in the field of early childhood education were examined. In this respect, the training environment, curricula and project works of the Reggio Emilia approach were explained. The Reggio Emilia approach which was developed in Italy is one of the important approaches that have been discussed in the last 20 years in the field of early childhood education. This approach adopts the view of modern education. This approach is student-centered and aims at improving children’s creative skills. The children who are educated using the Reggio system have high self-esteem and high creative skills and they work cooperatively. To be informed about this approach which is integrated with today’s preschool education system will contribute to families and educators and will create a more efficient learning environment.

Keywords: Reggio Emilia Approach, preschool education, educational environment, educational programme, project work.

* Öğr. Gör, Amasya Üniversitesi, serpil.pekdogan@amasya.edu.tr

1. GİRİŞ

Bireyin gelişimi ve öğrenmesi açısından en önemli yıllar olarak kabul edilen okul öncesi döneme ilgi giderek artmaktadır. Günümüzde okul öncesi eğitimde geleneksel yöntemlerin yerine çağdaş yaklaşımlar popüler olmaya başlamıştır. Çağdaş çocuk eğitimi konusunda yapılan bilimsel araştırmalar ışığında uzmanlar tarafından çeşitli yöntemler geliştirilmiştir. Walsh ve Petty (2006) yaptıkları analizlerde erken çocukluk eğitiminde kullanılan çağdaş yaklaşımları şu şekilde belirtmişlerdir; High/Scope, Head Start, Montessori, Waldorf, Reggio Emilia ve Bank Streettir. Çağdaş yaklaşımlar içerisinde yer alan Reggio Emilia yaklaşımı, modern eğitim anlayışını benimsemiştir.

Bu yaklaşımlar içerisinde Reggio Emilia yaklaşımı en çok ilgi görenlerden birisi olmuştur. Reggio Emilia yaklaşımının temelleri İkinci Dünya Savaşı sonrasında atılmaya başlamıştır (Thurton ve Brunton, 2009). İtalya’da ortaya çıkan Reggio Emilia Yaklaşımı, okul öncesi eğitim alanında yaklaşık olarak son 20 yıldır tartışılan önemli yaklaşımlardan birisidir. Yaklaşım Reggio Emilia şehrinde, Loris Malaguzzi tarafından desteklenen ve bölgede yaşayan ailelerin de katılımıyla okul öncesi eğitim kurumlarında ortaya çıkan bir yaklaşımdır. Yaklaşımın öncüsü Malaguzzi, *Çocukların Yüz Dili* adlı kitapta yaklaşımın ortaya çıkışını şu şekilde açıklamaktadır. İkinci dünya savaşı sonrasında Reggio Emilia kasabasında Villa Cella adlı köyde aileler çocukları için bir okul inşa etmek isterler. Aileler savaştan kalmış tanklar, kamyonlar ve atlarını satarak elde ettikleri para ile okulların inşaatına başlamak isterler. Malaguzzi ve ailelerinde yardımıyla ilk Reggio Emilia Belediye Okulu açılmıştır. Bu yaklaşımla birlikte Reggio Emilia şehrinin adı birçok kişi tarafından erken çocukluk eğitiminde “altın standart olarak anılmaya başlanmıştır (New, 2007).

Günümüzde okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması kadar verilen hizmetlerin kalitesi de büyük önem taşımaktadır (Temel, 2005). Kaliteli eğitim veren yaklaşımlar içerisinde yer alan Reggio yaklaşımı çağdaş bir yaklaşımdır. Çağdaş yaklaşımlar daha çok çocuk merkezlidir. Çocuk merkezli sınıflarda çocuk aktiftir. Yaparak yaşayarak öğrenir. Programa dayalı etkinliklere yer verilmez. Reggio yaklaşımı da çocukları temel alarak, onlara fırsatlar sunarak yaratıcılıklarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Reggio yaklaşımı çocuklara problem çözme, keşif yapma, yaratıcı düşünme gibi bir çok fırsat sunmaktadır. Reggio sistemi ile yetişen çocuklar özgüveni gelişmiş, yaratıcılık düzeyleri yüksek ve dayanışma içerisinde (Nutbrown ve Abbott, 2001).

Okul öncesi dönem çocuklarının, toplum içinde, toplumun diğer üyeleriyle birlikte öğrenebileceğini savunan bu yaklaşım, uluslararası düzeyde ilgi odağı olmaya başlamıştır. Bu ilgi, okulları yakından izlemek amacıyla İtalya’ya ziyaretler düzenlemeye ve yaklaşımı kendi ülkelerine uyarlama çalışmalarına yöneltmiştir (Forman, Langley, Oh ve Wrisley, 1998; Maynard ve Chicken, 2010; Akt: Şahin, 2012). Özgür bir ortam içerisinde çocukların arkadaşları, aileleri ve öğretmenleriyle yaşadığı deneyimler sayesinde çocuklara öğrenmenin ve yaratıcılığın zevkini tattıran bu yaklaşım hakkında bilgi sahibi olmak, eğitimcileri ve aileleri daha etkili eğitim ortamları sunmaya yöneltecektir. Reggio Emilia Yaklaşımının eğitim ortamlarını, eğitim programları,

öğretmen ve çocuk üzerindeki etkileri ve diğer yaklaşımlarla karşılaştırılması yaklaşım hakkında bilgi edinmeyi sağlayacak ve yeni uygulamalar yapılmasına olanak sağlayacaktır. Bu nedenle çalışmada bu kısımlar hakkında bilgiler verilmiştir.

2. EĞİTİM ORTAMININ İÇERİĞİ

Reggio Emilia Yaklaşımında ortam büyük bir önem taşımaktadır. Çocukların en iyiye hak ettikleri anlayışı, Reggio Emilia eğitimcilerini güzel ve etkili ortamlar düzenlemeye yöneltmiştir (Frazer ve Getswicky, 2002; Akt: Şahin, 2012). Bu okullarda ortamlar estetik bir biçimde hazırlanmıştır. Reggio Emilia okullarında ortam öğrenmenin kendisidir, sadece fiziksel çevre değil, sosyal çevrede önemli bir yer tutmaktadır (Veale, 1992). Yaklaşımın öncüsü Malaguzzi, eğitim ortamının çocuğun farklı yaştaki kişilerle ilişki kurması, hoş bir çevre yaratması, alternatif ve etkinlikler sunması, etkin öğrenmenin gerçekleşmesi açısından önemli olduğunu belirtmektedir (Temel, 2005).

Reggio Emilia okullarında çevre çocuğun hayal ve yaratıcılığını destekleyecek şekilde düzenlenmiştir. Yaklaşımında çevre üçüncü öğretmen olarak kabul edilmektedir. Çevre için öğrenmenin kendisi ifadesi kullanılmaktadır (Öztürk, 2006). Çevrenin düzenlenmesinde çocukların tüm duyularına hitap etmesi esas alınmıştır. Mat, sakinleştirici renkler, doğal ve doğadan elde edilen malzemeler, aydınlatılmış masalar, aynalar, esanslı tütsüler, mumlar okulların içinde yer alan dikkat çekici unsurlardır. Pencerelelerinden tavana kadar uzanması, odalar arasında camların bulunması aydınlığı ve akışı sağlamıştır, ışığa önem verilmektedir (Bennett, 2001).

Reggio okullarında materyallere ve çocukların çalışmalarının sergilenmesine büyük bir önem verilmektedir (Gandini, 1997). Sınıflarda bulunan panolar çocuklara verilen değerlerin bir göstergesidir ve panolardaki çalışmalar çocukların akranlarıyla iletişim kurmalarının bir aracıdır. Panolar gün içerisinde çocuğun sınıfın hangi köşesinde geçirdiği hakkında öğretmene bilgi vermektedir (Hertzong, 2001).

Sınıflarda yeteri kalan geniş ve boş alanlar bulunur (Hertzong, 2001). Sınıflardaki alanlar, sanat, yazma, okuma, kum havuzu, su havuzu, matematik, el becerisi, blok, bilim, evle ilgili veya dramatik oyunlar gibi çeşitli merkezlere ayrılmıştır. Okullarda zaman zaman çocukların bir arada bulunmaları için, toplantı merkezi de bulunmaktadır. Sınıflarda çok fazla raf ve mobilya bulunmaktadır, duvarlar poster ve tablolarla doludur. Sınıf içerisinde takvim, hava durumunu gösteren tablo, tahtanın üstü kısmında 1'den 10'a kadar sayılar, renkler ve şekilleri gösteren tablolar, itfaiyeci, doktor, postacı, polis gibi konulara göre değişen resimler, hayvanların vücut parçaları ve dinazorlarla ilgili resimler bulunmaktadır (Tarr, 2001).

Sınıf içerisinde her köşe farklı amaçlar için kullanılmakta ve çocukların diğer çocuklarla etkileşim kurmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenmektedir. Küçük grup çalışmaları yapmak için sınıflar küçük alanlara bölünmüştür. Küçük grup çalışmaları çocuklara dinleme, başkaları tarafından dinlenme ve iletişim kurmayı sağlamaktadır (Gandini, 1993).

Reggio Emilia okullarında duvarlar çocukların yaptıkları çalışmalarla doludur. Çocukların yaptığı 3 boyutlu çalışmalar, çizimler ve diğer sanatsal nitelikli ürünler duvarlarda asılı olarak bulunur. Bu çalışmalara baktığımızda, çocukların neler düşündüğünü anlayabiliriz. Sanatsal ürünler ve yaratıcılık bu okullarda çok büyük bir önem taşımaktadır. Sanat çalışmalarının yapılacağı büyük alanlar mevcuttur ve bu alanlar “Atelier”, atölye olarak adlandırılmaktadır. Aynı zamanda sınıflarda küçük birer sanat stüdyosu, mini atölye gibidir. Buralarda birçok sanatsal faaliyet malzemeleri bulunur ve çocukların erişmesi çok kolaydır. Okullardaki atölyeler cam boncuklar, pipetler, seramik parçaları gibi dönüştürülebilir malzemeler ve taşlar, kayalar, fasülye tohumları, kurumuş çiçeklerle doludur. Bu materyaller çocukların erişebileceği boyutlardaki raflarda bulunur, aynı zamanda çocukların materyallerin renklerini fark edebilmeleri için açık bir ortamda bulunurlar (Hertzong, 2001).

Atölyelerde doğal malzemelerle çalışmak bir tutku haline dönüşmüştür. Mozaik atölyelerde kullanılan malzemelerden biridir. Masaların üzerinde mozaiklerle doludur, yapıştırıcı kullanmadan faaliyetler yapılır. Çocuklar taş, mermer parçaları ve diğer materyalleri de kullanarak inşa yapıları yaparlar. Her çocuk öğretmenine yaptığıyla ilgili deneyimlerini açıklar (Hertzong, 2001).

Reggio okullarının içerisinde ağaç, çiçek ve kuş yuvalarından oluşan mekân dış ortamı, içeriye taşır. Güneş ışığının içeri girmesini sağlayan geniş pencereler mevcuttur. Girişler geniş ve aydınlıktır. Hem ebeveynlerin, hem de çocukların ilgisini çeker (aynalar, fotoğraflar vasıtasıyla) (Borgia, 1991, New, 1993).

Reggio Emilia okullarının iç mekân renkleri birbirinden farklıdır. Bir duvarın tamamı turuncu ve sarı iken, başka bir duvar pembe ve mor, başka bir duvar ise mavi ve yeşil olabilmektedir. Böylece çocuklar renkleri öğrenmekte ve aralarındaki farklılıkları keşfedebilmektedir. Bazı duvarlara da spiral, halka, üçgen, dikdörtgen şekilleri çizilmiştir (Hertzong, 2001). Evcilik mekânları duvarlarla ayrılmıştır. Küçük mobilyalar, renkli oyuncaklar, gerçek kap-kacak, masa örtüsü, önlük, kozmetikler özenli bir şekilde yerleştirilmiştir (Borgia, 1991).

Reggio yaklaşımında çocukların yaşadıkları ve gelecekte de karşılaştıkları sosyal çevrenin bir modelini görmeleri ve gelecekteki yaşantılarına hazırlık yapmaları amaçlanmıştır. Bu amaçla çocuk ve yetişkin arasındaki sosyal alışverişi kolaylaştırmak için okulların içerisinde büyükçe bir alan bulunmaktadır. Bu alanlara Piazza adı verilmektedir. Sınıflar piazzaların etrafına düzenlenmiştir ve çocuklar, yetişkinler gün boyu bu alanlardan geçmek zorundadırlar (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000; Temel ve Dere, 2001). Piazzalar çocukların enerjilerini boşaltacakları bir yer değil, drama yaptıkları, kostümler giyip oyunlar kurdukları, keşif yaptıkları bir mekândır (Edwards, 2002). Piazzalarda bulunan panolarda velileri bilgilendirmek amacıyla uygulanan projeler, çocukların günlükleri, yaptıkları çalışmalar ve aralarındaki diyaloglar asılıdır (Benett, 2001). Piazzalar'da tek kişilik giyinme alanları, sınıflarda telefon bağlantısı, koridor ve pencereler, banyolar bulunmaktadır, çocukların birbirleriyle eğlenceli vakit geçirecekleri şekilde düzenlenmiştir (Aslan, 2005).

Reggio Emilia okullarının diğer bir özelliği ise, yer ve tavanda değişik özelliklerde aynaların bulunmasıdır. Girişte yer alan üçgen çatı biçiminde aynalar, konkav ve konveks aynalar çocuğun kendini değişik açılardan ve değişik durumlarda gözlemesini sağlayarak, çocuğu düşünmeye yöneltmektedir (New, 1998; Akt: Temel, 2005). Bu aynaların okullarda yer alması “kendini görme” ve kendi kimliğini oluşturma” felsefesi ile yakından ilişkilendirilmektedir (Şahin, 2012).

Reggio Emilia okullarındaki materyal, eşya ve etkinliklerin düzeni öğrenme sürecinde problem çözme ve keşfetmeye teşvik etmektedir. Öğretmen alanları çocukların öğretmenle beraber, büyük grup, küçük grup veya yalnız başlarına çalışabilecekleri şekillerde düzenler (Palestis, 1994; Akt: Temel ve Dere, 2001). Kullanılan materyallerin çoğu doğal ve geri dönüşümlüdür. Her merkezde ahşap bloklar vardır ve bu ahşap blokların arkasında duvara, resim ve renkleri yansıtan bir tepegöz sistemi bulunmaktadır. Bazı merkezlerde ise aileler tarafından yapılmış el kuklaları ve kukla sahneleri mevcuttur. Tavanda gerektiğinde kullanılmak ve indirilmek üzere gölge oyunları için yapılmış perde vardır. Kullanılmadığı zaman katlanmış olarak durmaktadır (Benett, 2001).

Regio Emilia okullarında yemek yiyebilmek için ayrı bir alan bulunur. Ev ortamını andıran atmosferde, yemek sunulur. Gerçek porselen, bardak, peçete gibi malzemeler kullanılır. Duvarlarda çeşitli süsler bulunur, çocukların anlayacağı sözcükler ve resimlerle oluşturulmuş menü kullanılır. Öğretmenler yemek zamanı çocuklarla oturmaz ama beslenme saatlerini kontrol ederler (Borgia, 1991).

Okullarda banyo ve tuvaletlerde lavabolar bulunmaktadır. Çocukların yetişebilecekleri düzeyde musluklar vardır ve ellerini yıkarken birbirlerine yakın olmalarını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Tabanlar ahşaptır ya da halı ile kaplıdır (Hertzong, 2001). Reggio okullarının dış çevresi incelendiğinde, su oyunu için alanlar, tırmanma tepeleri, çeşitli türde ağaçlar ve piknik masaları bulunmaktadır (Bennett, 2001).

Reggio Emilia okullarında duyu organları ile şekillerin, materyallerin ve renklerin bilinmeyen özelliklerini keşfetmek için, çocuklara özgür bir ortam sağlanmıştır. Bu özgür ortam içerisinde çocuklar yalnız başına, akranları ve yetişkinlerle birlikte yaşadığı deneyimler sayesinde öğrenmenin ve bilmenin zevkini tadarlar. Bu yaşantılar yoluyla yetişkinlerde çocuklarla birlikte oynamanın, konuşmanın, düşünmenin ve bilinmeyenleri birlikte keşfetmenin zevkini yaşamaktadırlar (New, 1993).

Reggio okullarının yaratıcı ve estetik ortamları çocuklara özgürlük sağlayarak keşfetmenin bilinmeyen yönlerini yaşatır. Böyle bir ortamda yetişen çocukların problem çözme becerileri gelişeceği gibi, hayata hazırlanmaları da önemli ölçüde kolaylaşacaktır. Çocuklar Reggio okullarında işbirliği, sorumluluk, hata yapma ve hatalarını düzeltme gibi deneyimler yaşamaktadırlar.

3. EĞİTİM PROGRAMI

Reggio Emilia Yaklaşımında ileri düzeyde yapılandırılmış programlar yer almamaktadır. Program önceden belirlenmiş ve kesin sınırlara sahip değildir, programda

esnek bir yapılandırma vardır. Öğretmen çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre programı düzenlemektedir (Rinaldi, 1998). Öğretmenler genel olarak proje ve etkinlikleri yönlendirecek hipotezleri ve genel amaçları belirlemekte ve sonuç olarak gerekli hazırlıkları yapmaktadır (Temel ve Dere, 2001).

Programda yeni bir konuya başlanırken ya da günü planlamak için öğretmenler genellikle “çember zamanı” nı kullanmaktadır. Konu çocuklarla tartışılmakta, böylece, çocukların bilgilerini başka biriyle ve toplumla paylaşma becerilerinin gelişmesi sağlanmaktadır. Müzik, dans ve sanat etkinliklerine önem verilmektedir (Ekinci ve Hamurcu, 2004).

Programda haftanın konusu belirlenmektedir, her türlü aktivite bu konu çerçevesinde planlanmakta ve çocukların konuyu farklı şekillerde öğrenmelerine olanak sağlanmaktadır. Örneğin o haftanın konusu bitkiler ise, hafta içinde yapılan çalışmaların tümü bitkiler üzerinde kurulmakta ve çocuklara bitkiler ve onların yaşam alanlarını öğrenmeleri için fırsatlar sağlanmaktadır. Örneğin; botanik bahçesine ziyaretler yapılır, bitkiler hakkında kitaplar okunur, sebze yemekleri yenir, resim çalışmaları yapılır (Ak ve Malak, 2006).

Program içerisinde yer alan günlük görevler öğrenme için çeşitli fırsatlar sağlamaktadır. Öğle yemeği için masayı hazırlamak çocukların görevidir. Çocuklar küçük gruplar halinde çalışırlar. Çocukların isimleri mıknatısla duvara yapıştırılır. Her mıknatısın üzerinde çatal, bıçak, su-sabun gibi resimler bulunmaktadır. Bu listeler her gün grup içindeki çocukların masayı kurmak, servis yapmak ve yemek masasını temizlemek gibi görevlerini belirtmek için asılır. İtalyan kültüründe yemeğin çok önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu aktiviteler çocukların hem arkadaşlarıyla iletişim kurarak vakit geçirmeleri ve sorumluluklarını paylaşmalarını öğrenmeyi sağlamakta, hem de yemekten hoşlanmalarına yardımcı olması açısından önemlidir (Bennett, 2001).

Programda sabahları 2 saat esnek etkinliklere yer verilmekte ve çocuklar bütün sabahlarını sanat odasında ya da atölyede geçirebilmektedirler (Veale, 1992; Akt: Temel ve Dere, 2001). Reggio programının bir diğer özelliği ise problem çözme, yaratıcı düşünme ve araştırmayı içeren birçok fırsatlar sunmasıdır (New, 1993). İletişim programının vazgeçilmez öğelerinden birisidir. Bu yüzden sınıfların düzenlenmesinde küçük gruba önem verilmektedir. Etkili iletişim için iki, üç ya da dört çocuğu içeren küçük grup etkinlikleri tercih edilmektedir (Temel ve Dere, 2001).

Programda öğrenme süreci kadar, süreçle ilgili dökümantasyonuda hazırlamak önemlidir. (Bredenkamp, 1993). Bu dökümantasyon, ebeveynlerin çocukların etkinliklerinin farkında olması, katılımın sürekliliğinin sağlanması, öğretmenlerin çocukları daha iyi anlamaları ve kendi çalışmalarını değerlendirmelerini sağlar. Böylece mesleki gelişimlerini teşvik eder, eğitimciler arasında fikir alışverişini kolaylaştırır, çocukların kendi gayretlerinin farkında olmalarını sağlar (Temel ve Dere, 2001).

Program içerisinde çocuklar geleneksel testler ve notlarla değerlendirilmemektedir. Bunun yerine ailelere çocuklarının günlük yaşantıları, gelişimleri ve performansları hakkında bilgiler verilmektedir. Çocukların bireysel ve grup içerisindeki çalışmalarının

ürünleri ve bilgiler velilere gösterilmekte ve belli aralıklarla eve gönderilmektedir (Edwards, 2002).

Reggio Emilia programı çocukların kendi bilgilerini oluşturmasının ve bilgiyi kullanmayı amaçlamaktadır. Çocuklar program akışında özgür bırakılarak, kendi özelliklerinin farkına varmaları ve bilmediklerini keşfetmeleri sağlanır. Küçük grup etkinlikleri ile çocuk ve akranları arasında karşılıklı sevgi, saygı geliştirmek ve akademik beceriler artmaktadır.

4. PROJE ÇALIŞMALARI

Reggio Emilia yaklaşımının önemli farklılıklarından birisi de proje çalışmalarıdır. Proje çalışmaları çocukların çevrelerini anlamaları, sorunları çözmeleri ve iletişim becerilerini geliştirmeleri için bir fırsattır. Projeler esnasında farklı fikirlerin paylaşılması ve çocukların denemeler yapabilmesi için ortamlar sağlanmalıdır. Öğretmenler süreç ile ilgili olarak çocukların konuşmalarını, çalışmalarını ve etkinliklerini içeren verileri toplarlar ve bunları analiz ederler (New, 2007; Akt: Şahin, 2012).

Projeler çocukların yada yetişkinlerin fikirlerinden , beklenmeyen bir olaydan yola çıkılarak başlatılabilir (Gandini, 1997). Proje konuları herhangi bir olay, konu ya da çocukların fikirleriyle belirlenmektedir. Örneğin; gölge yansıması, kuşlar için eğlence parkı, yolculuk, şehirde yağmur gibi konular çocukların ilgisi sürdüğü sürece devam etmektedir (Benett, 2001). Proje çalışmalarında planlamalar, kaynaklar, materyaller, yöntemler ve eğitim ortamı üzerine odaklanılmıştır. Proje çalışmaları sürekli araştırma üzerine kurulmuştur ve farklı öğrenme stratejileri içerir. Çocuklar ilgi alanları ile doğrudan bağlantılı projeler sayesinde fen, matematik ve yabancı dilin prensiplerini öğrenmektedirler (Temel, 2005).

Proje gerçek dünya içinde bir öğenin, derinlemesine araştırılması ile gerçekleştirilir. Proje sırasında çocuğun gözlem yapması sağlanır. Projeler bazen bir grup çocuk, bazen bütün sınıf, bazen de bir çocuk tarafından hazırlanmaktadır. Projenin asıl amacı öğretmen veya çocuk tarafından ortaya atılan sorulara çocukların cevaplar bulması ve bunun için çalışmasını sağlamaktır. Projenin konusu mevsimler, hayvanlar gibi geniş bir alan olabilir. Öğretmen çocukların konuya ilgisini artırmak için kitaplar, fotoğraflar ve çeşitli araçlar sağlarlar. Proje, çocuğun yeteneklerini hayata geçirilmesini sağlamakta, girişim, sorumluluk bilinci, karar verme ve tercih yapma yeteneğini geliştirmektedir (İmamoğlu ve Öz, 2002). Projeler kısa bir zaman diliminde olabileceği gibi, uzun bir süreyi de içerebilir. Çocukların ilgisi sürdükçe, projeler devam etmektedir (Hendrick, 1997).

Reggio Emilia yaklaşımında projelerin özellikleri şu şekilde özetlenebilir (Akt: Şahin, 2012).

*Projeler, beklenmeyen bir olaydan, bir çocuğun fikrinden yola çıkarak ya da bir yetişkinden gelen öneri ile başlayabilir (Gandini, 1997).

*Projenin süreci, yetişkinler ve çocuklar tarafından, işbirliği içerisinde birlikte gerçekleştirilmektedir (Rankin, 1998).

*Projeler esnasında çocuklar birbirleri ile tartışmaları ve deneyimlerini tekrar gözden geçirmeleri, daha iyi bir öğrenme için etkili bir yoldur (Gandini,1997).

*Projeler çeşitli sembolik diller aracılığıyla araştırma, ifade etme, yeniden araştırma ve daha çok ifade etmeyi içermektedir (Tarini, 1997).

*Reggio projelerinde projelerin ne kadar süreceği, ne yönde gerçekleşeceği ve hangi etkinlikleri içereceği önceden planlanmamıştır (Tarini, 1997).

Proje örneklerinden Tiyatro Perdesi Projesinde, çocuklar araştırma yapmışlar ve çeşitli ifade yollarını kullanmışlardır. Proje şehrin önde gelen tiyatrolarından birinin yöneticisinin, çocukların kendi tiyatroları için bir perde desenlemeyi isteyebileceklerini önermesi üzerine başlamıştır. Çocuklara proje hakkında bilgi verilmeden, tiyatro binaları ile ilgili deneyim kazanmaları amacıyla tiyatroya geziler düzenlenmiştir. Böylece çocuklar binanın içini ve dışını inceleme fırsatı bulmuşlardır. Perdenin okulun sanat öğretmeni tarafından incelenmesinden sonra çocuklara önerilerde bulunulmuştur. Çocuklar proje sırasında perdede kullanabilecekleri şekiller ve temayı oluşturmak için çizimler yapmışlar, çizimlerini elektronik ortama aktarmışlar, fotokopi ile büyütüp kolaj oluşturmuşlar, hangi desenin seçileceği konusunda oylama yapmışlar ve oluşturdukları görselleri boyamışlardır (Thorton ve Brunton, 2009; Akt: Şahin, 2012).

Proje çalışmaları çocukların zihinsel kapasitelerinin geliştirilmesinin yanı sıra sosyal beceriler kazanmalarına da olanak sağlamaktadır. Bu çalışmalar çocukları; paylaşım, tartışma, önceki tecrübe ve bilgileri kullanma, yeni bilgileri kaydetme, taslaklar hazırlama, hikâyeler üretme, çizimler yapma, dramatik oyunlar oynama, uzmanlarla görüşmeler yapma bunlara eklenebilecek birçok faaliyet içine sokar. Çocuklar karar vermek için sorumluluk hissetme, planlama yapma, grupla karar verme, alan çalışması yapma, keşfetme ve fikirleri ortaya koyarak paylaşma becerilerini geliştirirler. Çocuklar çeşitli konularda uzmanlaşır ve içgörü kazanırlar.

5. TARTIŞMA

Erken çocukluk dönemi eğitim programlarında birisi olan Reggio Emilia Yaklaşımı, Malaguzzi tarafından geliştirilmiş ve yaparak-yaşayarak öğrenmeyi amaç edinmiş, planlandırılmış programlar yerine, çocuklarla sürekli çalışarak ve yeni fikirler deneyerek, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre eğitim veren dinamik bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda çocuklar etkin öğrenme yoluyla, sürece aktif olarak katılıp, bağımsız hareket ederler. Etkin öğrenmede çocuk istediği şeyi bağımsız olarak araştırır, malzemeleri serbestçe kullanır ve ortamı keşfeder. Çocuklara istediklerini yapma özgürlüğü tanınır. Çocuklar dinleyici konumunda değildiler. Bu yaklaşımda çocuklara süreci yönlendirme izni verilir. Çocuk arkadaşlarıyla problem durumunu yaratır ve çözüm yolları üretirler. Reggio sistemiyle yetişen çocukların yaratıcılığı üst düzeye çıkar, özgüvenleri gelişir ve dayanışma içerisinde hareket ederler.

Geleneksel eğitim yaklaşımlarında çocuklar dinleyici konumundadırlar. Önemli olan çocukların nasıl öğrendiği değil, neyi öğrendiğidir. Önemli olan süreç değil, nasıl bir ürünün ortaya çıktığıdır. Bu yönüyle geleneksel yaklaşımlar basmakalıp bireyler

yetiştirmektedir. Çağdaş eğitim yaklaşımını benimsemiş olan Reggio Yaklaşımı sonuca değil, sürece odaklanmıştır. Çocukların nasıl öğrendiği önemlidir ve bu yönüyle yaklaşım çocukların potansiyellerini üst düzeye çıkarmaktadır.

Reggio Yaklaşımında eğitim ortamları da, çocuğun gelişimine çok büyük katkıları sağlamaktadır. Günümüzde yapılan bazı araştırmalar, yaşanan fiziki çevrenin insan davranışı üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Çocuklar günün büyük bir bölümünü okulda geçirmektedirler. Bu sebepten dolayı çocuğun hareket ihtiyacını karşılayacak, enerjisini kullanmasına imkân verecek faaliyetleri okulda yapmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Bu noktada Reggio okullarının eğitim ortamları çok iyi tasarlanmıştır. Özellikle “Piazza” alanları çocukların enerjilerini boşaltmaları ve sosyal hayata uyum sağlamaları açısından eşsiz fırsatlar sunmaktadır.

Çocuğun gelişiminin büyük bir kısmının okul öncesi dönemde geliştiği düşünülürse, bu becerilerin bazılarının erken yaşlarda kazandırılması çok önemlidir. Zengin uyarıcılarla donatılmış çevreler, çocuğun kendini özgür hissetmesi ve yaparak yaşayarak öğrenmesi, çocuğun problem çözme becerisini artıracak ve hayata daha çok hazırlayacaktır. Reggio Emilia Yaklaşımı felsefesi, eğitim ortamı, çocuğa verdiği değer ve öğretmenin bir “pusula” rolünü üstlenmesi gibi özellikleriyle çocuğun öğrenme hızını ve kapasitesini üst düzeye çıkarmaktadır. Reggio Yaklaşımı çocuğun yaratıcılığını engelleyen kalıplaşmış, katı ve geçerliliğini yitirmiş geleneksel eğitim metotları yerine, aktif, yaratıcı, problem çözme gücü gelişmiş ve eleştirel düşünen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Ak, İ.S. ve Malak, E. (2006). Okul Öncesi Eğitimde Altı Farklı Eğitim Yaklaşımı. *I. Okul Öncesi Öğretmenliği Kongresi*. Bolu.
- Aslan, D. (2005). Okul öncesi eğitimde Reggio Emilia Yaklaşımı. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 75-84.
- Bennett, T. (2001). Reactions to Visiting the Infant-Toddler and Preschool Centers in Reggio Emilia, Italy. *Early Childhood Research and Practice*, 3(1), 2-9. (ERIC Document Reproduction Service No.ED453001).
- Borgia, E. (1991). Impression of Reggio Emilia. (ERIC Document Reproduction Service No.ED338386).
- Bredenkamp, S. (1993). Reflections on Reggio Emilia. *Young Children*, 49(1), 13-17.
- Edwards, C.P. (2002). Three Approaches from Europe: Waldorf, Montessori, and Reggio Emilia. *Early Childhood Research and Practice*, 4, 2-14.
- Ekinci, D. ve Hamurcu, H. (2004). Reggio Emilia Yaklaşımında teknoloji kullanımını. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 7(37), 16-19.
- Gandini, L. (1993). Fundamentals of the Reggio Emilia Approach to young learners, *Young Children*, 49 (1).

- Hendrick, J. (1997). *First Steps Toward Teaching the Reggio Way*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.
- Hertzong, N.B. (2001). Reflections and Impressions from Reggio Emilia: "It's Not About Art!". *Early Childhood Research and Practice*, 3(1), 2-10. (ERIC Document Reproduction Service No. ED453002).
- İmamoğlu, B. ve Öz, S. Z. 2002. Küçük bir köyden dünyaya yayılan bir eğitim "Reggio Emilia Eğitimi". *Özgür ve Bilge Dergisi*. 1, (11).
- New, R.S. (2007). Reggio Emilia as Cultural Activity Theory in Practice. *Theory into Practice*, 46(1), 5-13.
- New, R.S. (1993). Reggio Emilia: Some Lessons for U.S. Educators. *Eric Digest*, 1-7. (ERIC Document Reproduction Service No. ED354988).
- Nutbrown, C. and Abbott, L. (2001). *Experiencing Reggio Emilia: Implications for Preschool Provision*. Buckingham, UK: Open University Press.
- Rinaldi, C. (1998). Projected Curriculum Constructed Through Documentatiton –Progettazione:an Interview with Lella Gandini. In C. Edwards, L. Gandini, ve G. Forman (Eds.), *The hundred languages of children : The Reggio Emilia approach-Advanced reflections* (113-126). Westport, CT: Ablex.
- Şahin, F. (2012). *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar. Reggio Emilia Yaklaşımı*. Temel, Z.F. (Ed). Ankara: Vize Yayınları.
- Tarr, P. (2001). Aesthetic Codes in Early Childhood Classrooms: What art educators can learn from Reggio Emilia. İnternet'ten 20 Mart 2012'de http://www.designshare.com/Research/Tarr/Aesthetic_Codes_1.htm adresinden alınmıştır.
- Temel,Z.F. (2005). Okul öncesi eğitimde yeni yaklaşımlar. *Bilim ve Aklın Aydın-lığında Eğitim Dergisi*, 65, 37-43.
- Temel, Z.F. ve Dere, H. (2001). *Okul Öncesi Eğitimde Yaklaşımlar*. Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı. İstanbul: YA-PA.